

Einar Lie

Slutten på etterkrigsstabiliteten: Europa og Norge fra 1960 til 1980-årene

I Norge hadde sosialdemokratiet sin definitive storhetstid i perioden fra 1945 til sent på 1970-tallet. Boligmarkedene, energiforsyningen, telemarkedet, bankene og mye annet var strengt regulert. Velferdsordningen og offentlig politikk ble gradvis bygd ut, det ble drevet en pågående utjevningpolitikk gjennom skattesystemet. Politisk og sosialt var perioden relativt stabil, sammenliknet med tiårene etter – og særlig den krevende mellomkrigstiden.

I Vest-Europa ellers finner vi liknende trekk – «the silver fifties and golden sixties» er en betegnelse som er brukt på de stabile etterkrigstiårene. Fra slutten av sekstitallet kom nye motkulturer: ungdomsopprøret, miljøbevegelsen, kvinnebevegelsen, antikrigs- og rustningsbevegelser, særlig knyttet til Vietnamkrigen. Målene om materiell vekst hadde ikke samme samlede kraft som tidligere, og 1970- og 1980-årene var preget av oppbrudd og endringer.

Emnet har to siktemål: For det første gi en dybdekunnskap om oppbruddet fra den stabile etterkrigsperioden. Tony Judts «Postwar» leses for en fortolkning av det bredere europeiske oppbruddet. Deretter leses analyser fra norske historikere som gir litt ulike betraktninger på samme utvikling i Norge. Dette bringer oss til det andre siktemålet: Å gjennomgå og diskutere historikerens ulike vektlegginger av oppbruddets karakter og årsaker, for å øve opp en selvstendig, kritisk lesning av autoritative fortolkninger.